

Zlaté ruky a modré srdce: Matej Rabada - modrotlač

V posledných rokoch na Slovensku prepukol veľký záujem o tradičné remeslá, medzi ktorými nechýba ani výroba modrotlače. Tej sa venuje aj Matej Rabada, ktorý si napriek povinnostiam ochotne našiel čas a niečo nám o sebe i modrotlačí porozprával.

Ste mladý, úspešný a mediálne známy. Venujete sa výrobe modrotlače. Platí, že tradičným remeslám sa venujú skôr narodení a Vy ste len výnimkou?

Mnoho mladých ľudí sa venuje remeslu, pretavujú ho do súčasných podôb, aby oslovili mladých ľudí a tým pádom aj komunikujú s potenciálnym zákazníkom cez kanály, ktoré im to zabezpečia. Preto napríklad nevidíme mladých remeselníkov na rôznych trhoch a jarmokoch. Ďalší dôvod môže byť, že nie každý sa tomu venuje tzv. fulltime. Remeslo môže baviť, ale nemusí živiť. Aby som to teda zhrnul, nemyslím si, že som jeden z mála mladých ľudí, ktorí sa remeslu venujú, ale robíme to trochu inak ako naši predchodcovia, necestujeme z mesta do mesta, z jarmoku na jarmok.

Stretávame sa práve počas Vianoc. Zvyknete doma počas nich zachovávať nejaké tradície?

Nejaké, samozrejme, áno. V podstate dodržiavame všetko, čo si pamätám z detstva, no odkedy som sa oženil, nejaké tradície pribudli aj zo strany mojej manželky.

Našli ste si aj počas týchto dní čas na výrobu modrotlače?

Rozhodne nie (smiech). Predvianočný čas je u nás rovnako ako u iných výrobcov spätý najmä so zhomom kvôli objednávkam, ktoré majú pod stromčekom potešiť. Musím povedať, že naši zákazníci našťastie chápu, že modrotlač sa nedá objednávať dva dni pred Vianocami a prvé objednávky nám chodia už v novembri. A až do Vianoc sa nemáme čas zastaviť. Začíname s klasickým osemhodinovým pracovným časom, ale pred Vianocami sa postupne cez 10 – 12 hodinový pracovný deň dostávame až v poslednom týždni na 14 – 16 hodín. Veľakrát premýšľam, či sa oplatí vôbec vracieť z dielne domov.

Ako ste sa k modrotlačí dostali?

Na strednej škole som študoval textilnú tlač, k textilným technikám som tak mal blízko. Na Katedre textilu Vysokej školy výtvarných umení, keď som premýšľal nad tým, na čo sa špecializovať, akú si nájsť cestu, rozhodol som sa pre modrotlač. Mňa zaujala svojou náročnosťou a tým, že sa v tej dobe výrobe modrotlače na Slovensku nik nevenoval. Výrobu modrotlače sa človek nenaučí zo dňa na deň, ani z mesiaca na mesiac. A keď začína ako ja, ako samouk, je to skôr z roka na rok, aj keď aj teraz ma vie ešte stále prekvapiť a potrápiť (smiech).

Aby sme si to vedeli aspoň trochu predstaviť, mohli by ste nám priblížiť samotný proces výroby?

Začíname varením rezervy zvanej „pap“. Je to zmes kaolínu arabskej gummy a ďalších prísad, ktorých pomery si každý farbiar poctivo stráži. Pap nanesieme na plátno z prírodného materiálu rastlinného pôvodu. V minulosti to bol najmä ľan, pretože bol dostupný a lacný, dnes je tomu tak pri bavlně a ironicky je práve kvalitný ľan ťažšie dostupný a drahý. Takto vzorované plátno necháme pár dní schnúť a farbíme ho v tzv. kype. Je to roztok indiga, kde modrotlač získa svoju typickú tmavomodrú farbu. Cez pap sa farbivo nedostane ku vláknam

a tak v miestach, kde je natlačený sa nám plátno nezafarbí. Pap nakoniec vyperieme v tzv. kyslej vode a objaví sa nám biely vzor s modrým pozadím.

Uvažujete aj o nejakých zmenách vo výrobe v budúcnosti, alebo ostanete pri overených krokoch a technikách?

Ak ide o poctivú modrotlač, nie je príliš možností, ako výrobu inovovať. Ak chceme túto techniku naďalej zachovať, nie je možné pozmeniť proces tlače rezervy a následného farbenia v indigu. Ja sa však snažím o obohatenie techniky prostredníctvom nových vzorov, ktoré navrhujem, no a moja manželka zas prostredníctvom odevov a odevných doplnkov, ktoré z modrotlače realizuje.

Čo Vám modrotlač dáva a čo berie?

V prvom rade človek robí to, čo ho baví a naplňa. Snažíme sa pracovať tak, aby nás modrotlač užívala. Milionári z nás síce nebudú, ale ako zvykneme vravieť, ak máte svoju prácu rád, neodpracujete ani jednu hodinu, je to proste záľuba. Samozrejme, sú však situácie, kedy by sme sa na to všetko najradšej vykašľali. Problémy sa ako naschvál vynoria všetky naraz a potom človek naozaj nevie, čo skôr a či vôbec začať.

Premýšľali ste už niekedy o tom, či po vás toto remeslo prevezme niekto z rodiny alebo vašich blízkych?

Verím, že po nás niekto prevezme dielňu a samotnú značku Modrotlač Matej Rabada, no zatiaľ je o tom ťažko vôbec diskutovať. Do dôchodku sa nechystáme (smiech).

Ak by ste mali s odstupom času zhodnotiť Vašu uplynulú prácu a skúsenosti s týmto remeslom, rozhodli by ste sa opäť pre tento remeselnícky smer?

Určite áno. A určite by som sa podporil aj v tej tvrdohlavosti, ktorú som v sebe mal a asi aj mám. Nenechal som si žiadne zadné dvierka, žiadny plán B, proste som to musel robiť tak, aby to vyšlo.

Myslíte si, že má mladý človek šancu uplatniť sa s tradičnými ľudovými remeslami u nás na Slovensku?

Rozhodne, treba si nájsť správne remeslo, aby človeka bavilo a nie iba pár mesiacov či rokov. A potom je dôležité sa presadiť, nájsť niečo, ako to robiť inak. Inak ako ostatní, inak ako je to zaužívané.

Náš rozhovor som začal konštatovaním o tom, že ľudia sa vracajú k svojim tradíciám, ktoré nám zanechali naši predkovia. Aký to má podľa vás význam a budúcnosť?

Ja skôr dúfam, že to bude mať význam, že to nie je len nejaký trendový ošial, ktorý pominie. Nebolo by to prvý raz.

Čo by ste chceli na záver odkázať tým, ktorí majú záujem venovať sa nejakému ľudovému remeslu ?

Určite si treba najskôr nájsť remeslo, pri ktorom sa človek netrápi, ktoré ho baví. A, samozrejme, neočakávať hneď úspech, ale byť trpezlivý a ísť za svojím cieľom. Rozhodne sa netreba spoliehať na to, že niečo príde samé, len tak. Za každým úspechom, malým či veľkým, je veľa práce, veľa času, veľa trpezlivosti, ale aj nervov. To však k tomu patrí.

Rozprával sa Jakub Zavacký